C/2024/6206

18.10.2024 г.

ИЗВЕСТИЕ НА КОМИСИЯТА

относно постепенното премахване на финансовите стимули за самостоятелните котли, изгарящи изкопаеми горива, съгласно преработената Директива относно енергийните характеристики на сградите

(текст от значение за ЕИП)

(C/2024/6206)

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

1. Въведение 2
2. Цел на известието 2
3. Обобщение на правните разпоредби 2
4. Насоки за прилагане на правните разпоредби 2
   - 4.1. Определения 2
   - 4.2. Тълкуване 4
   - 4.3. Примери за финансови стимули, които не попадат в обхвата на член 17, параграф 15 6
   - 4.4. Изключения 7
5. Предстоящи насоки от значение 8

1. **ВЪВЕДЕНИЕ**

В преработената Директива относно енергийните характеристики на сградите („преработената ДЕХС“) ([1]) се определя по какъв начин Европейският съюз (ЕС) може да постигне напълно декарбонизиран сграден фонд до 2050 г. чрез набор от мерки, които ще помогнат на правителствата на ЕС да повишат структурно енергийните характеристики на сградите, като се обърне специално внимание на санирането на сградите с най-лоши характеристики.

Преработената ДЕХС влезе в сила на 28 май 2024 г. с краен срок за транспониране 29 май 2026 г., освен когато по отношение на някои разпоредби е посочен конкретен краен срок за транспониране. Такъв е случаят с член 17, параграф 15 от преработената ДЕХС, който е предмет на настоящото известие. В съответствие с член 35, параграф 1 държавите членки трябва да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с член 17, параграф 15, до 1 януари 2025 г. и трябва да уведомят Комисията за тях. В уведомлението може също така да бъде включено обяснение на всякакви мерки за практическо прилагане, предприети в контекста на транспонирането на член 17, параграф 15.

2. **ЦЕЛ НА ИЗВЕСТИЕТО**

В настоящото известие се предоставят насоки относно член 17, параграф 15 от преработената ДЕХС. Целта на насоките е да се помогне за по-доброто разбиране на разпоредбите и да се улесни по-еднообразното и съгласувано прилагане. Адресати на насоките са държавите членки и други субекти, които е необходимо да бъдат информирани за разпоредбите. В известието се предоставят разяснения само на разпоредбите на Директива (ЕС) 2024/1275. В него също така се обединява информацията, обменена със съответните национални органи и заинтересовани страни след приемането на преработената ДЕХС. Комисията ще издаде своевременно допълнителни насоки относно други аспекти от значение за транспонирането и прилагането на преработената ДЕХС, включително насоки относно определението на котли, работещи с изкопаеми горива.

Целта на настоящото известие е да бъде единствено ръководство; правна сила има само текстът на самия акт на ЕС. Настоящият документ отразява законодателството към момента на изготвянето на документа, а предложените насоки може да бъдат изменени на по-късен етап.

Тълкуването на законодателството на ЕС с обвързващ характер е от изключителната компетентност на Съда на Европейския съюз. Становищата, изразени в настоящите насоки, нямат отношение към позицията, която Комисията може да заеме пред Съда на ЕС. Нито Европейската комисия, нито други лица, действащи от нейно име, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящото известие информация.

3. **ОБОБЩЕНИЕ НА ПРАВНИТЕ РАЗПОРЕДБИ**

Преработената ДЕХС ще помогне на ЕС постепенно да премахне котлите, изгарящи изкопаеми горива. Съгласно член 17, параграф 15 от преработената ДЕХС най-късно от 1 януари 2025 г. държавите членки трябва да престанат да предоставят финансови стимули за инсталирането на самостоятелни котли, изгарящи изкопаеми горива, различни от тези, които вече са одобрени по фондовете на ЕС.

4. **НАСОКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВНИТЕ РАЗПОРЕДБИ**

Член 17, параграф 15 гласи следното: „*От 1 януари 2025 г. държавите членки престават да предоставят финансови стимули за инсталирането на самостоятелни котли, захранвани с изкопаеми горива, с изключение на тези, избрани за инвестиции преди 2025 г. в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/241, с член 7, параграф 1, буква з), точка i), трето тире от Регламент (ЕС) 2021/1058 и с член 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета* ([2])“.

4.1. **Определения**

В ДЕХС определението за „котел“ се съдържа в член 2, параграф 48: „„**котел**“ означава комбинация от котелен корпус и горелка, предназначени да подгряват течности чрез отделената при горенето топлина“.

([1]) Директива (ЕС) 2024/1275 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно енергийните характеристики на сградите (преработен текст) (ОВ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([2]) Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ L 435, 6.12.2021 г., стр. 1).

В ДЕХС няма определение на понятието „**самостоятелен котел**“. В съображение 14 е пояснено, че е необходимо самостоятелните котли да бъдат разграничени от „хибридни[те] отоплителни инсталации със значителен дял енергия от възобновяеми източници, като например комбиниране на котел със слънчева топлинна уредба или с термопомпа“. Следователно за целите на член 17, параграф 15 самостоятелен котел е котел, който не е комбиниран с друг топлогенератор, използващ енергия от възобновяеми източници, който осигурява значителен дял от общата изходяща енергия на комбинираната система.

Хибридна отоплителна инсталация означава хибриден продукт, в който са комбинирани най-малко два различни типа топлогенератори. Сред примерите за хибридни отоплителни инсталации, в които са комбинирани две или повече технологии за осигуряване на топлина и топла вода в сграда, са всяка комбинация от термопомпи и котли, хибридна инсталация за слънчева енергия (комбинация от котел и слънчеви топлинни панели) и комбинации от тези инсталации. Хибридната отоплителна инсталация може да бъде произведена като такава, или хибридизацията може да се извърши по време на инсталирането или да се добави впоследствие като хибридизация на място. Съвместното изгаряне, например директното съвместно изгаряне на биомаса и въглища в котел за твърдо гориво, не се счита за хибридна отоплителна инсталация.

За целите на настоящите насоки **инсталиране** означава покупката, монтажът и пускането в експлоатация на самостоятелен котел.

В ДЕХС няма определение на понятието „**изкопаеми горива**“, но то се разбира по същия начин, както в Регламент (ЕС) 2018/1999 ([3]), в който е определено в член 2, параграф 62 като „енергия от невъзобновяеми въглеродни източници като твърди горива, природен газ и нефт“.

В член 2, параграф 14 от преработената ДЕХС, приведен в съответствие с член 2, параграф 1 от изменената Директива за енергията от възобновяеми източници (Директива (ЕС) 2018/2001, изменена с Директива (ЕС) 2023/2413 ([4]), понятието „енергия от възобновяеми източници“ или „**възобновяема енергия**“ се определя като „енергия от възобновяеми неизкопаеми източници на енергия, а именно вятърна, слънчева (слънчева топлинна и слънчева фотоволтаична) и геотермална енергия, осмотична енергия, енергия от околната среда, от приливите и отливите, от вълните и друга океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, сметищен газ, газ от пречиствателни станции за отпадъчни води и биогаз“.

Възобновяемите горива, както са определени в член 2, параграф 22а от изменената Директива за енергията от възобновяеми източници, т.е. „биогорива, течни горива от биомаса, газообразни и твърди горива от биомаса и възобновяеми горива от небиологичен произход“, не се считат за изкопаеми горива. Както горивата извън мрежата, така и горивата, транспортирани в мрежата, са обхванати от определението за възобновяеми горива.

В ДЕХС няма определение на понятието „**финансови стимули**“. Те се разбират в широк смисъл като икономическа подкрепа, предоставена от публичен орган ([5]) и/или чрез публични ресурси ([6]). Такива стимули, предоставяни на национално, регионално и/или местно равнище, могат да бъдат мощен инструмент за ускоряване на декарбонизацията на отоплението на сградите и могат да приемат различни форми, в това число, но не само, преки безвъзмездни средства за купувачите, монтажниците и трети страни, както и елементи от неизчерпателния списък на финансирането и финансовите инструменти съгласно член 17, параграф 7 от ДЕХС, по-специално фискални стимули (например намалени данъчни ставки) ([7]). Финансовите стимули могат да бъдат насочени наред с другото към крайни потребители, монтажници, производители и трети страни, или стопански субекти, участващи пряко или непряко в инсталирането на котли. Ако получателят на финансовия стимул е предприятие, се прилагат правилата за държавните помощи ([8]). Тези финансови стимули могат да се разбират като вид субсидия за изкопаеми горива, следователно тяхното постепенно премахване би допринесло за постепенното премахване на субсидиите за изкопаеми горива.

([3]) Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

([4]) Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (преработен текст) (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82) и Директива (ЕС) 2023/2413 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета (ОВ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([5]) Съгласно определението в член 2, точка (12) от Директива (ЕС) 2023/1791 за енергийната ефективност.

([6]) Финансирането чрез схеми за бели сертификати попада в понятието „финансови стимули“, доколкото може да се счита за публично или публично контролирано.

([7]) В член 17, параграф 7 са посочени „създаващи благоприятни условия финансиране и финансови инструменти, като например заеми за енергийна ефективност и ипотеки за саниране на сгради, сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, финансови схеми за плащане според икономиите, фискални стимули, например намалени данъчни ставки върху дейностите и материалите за саниране, схеми за данъчно облагане, схеми за фактуриране, гаранционни фондове, фондове, насочени към основно саниране, фондове, насочени към саниране със значителен минимален праг на целеви икономии на енергия и стандарти за ипотечните портфейли“.

([8]) Вж. член 38а от Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1), и раздел 4.2 от Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката от 2022 г. (ОВ C 80, 18.2.2022 г., стр. 1).

В понятието „финансови стимули“ не са включени например процедурите за възлагане на обществени поръчки и договорите за обществени поръчки по смисъла на Директива 2014/24/ЕС ([9]) за инсталации в публични органи, които зависят изцяло или отчасти от публичния бюджет, доколкото в такива договори са отразени пазарните условия и договорите не включват (или не са съчетани с) каквато и да е форма на субсидия. Възлагането на обществени поръчки във и за сгради трябва да е в съответствие с член 7 от Директива (ЕС) 2023/1791 ([10]).

4.2. **Тълкуване**

Член 17, параграф 15 се прилага по отношение на **инсталирането на самостоятелни котли, изгарящи изкопаеми горива.** Това означава закупуването, монтажа и пускането в експлоатация на котел, 1) в който се изгарят изкопаеми горива, т.е. невъзобновяеми въглеродни източници като твърди горива, природен газ и нефт; и 2) е самостоятелен котел, който не е комбиниран с друг топлогенератор, използващ енергия от възобновяеми източници, който осигурява значителен дял от общата изходяща енергия на комбинираната система. Това дали инсталирането на самостоятелен котел, изгарящ изкопаеми горива, е част от например основно или комплексно саниране е без значение в този контекст.

Дали даден газов котел се счита за „изгарящ изкопаеми горива“ зависи от комбинацията на горивата в **газоразпределителната мрежа към момента на инсталирането на котела**. Като общо правило, когато по местната газоразпределителна мрежа се транспортира предимно природен газ, за инсталирането на газови котли не следва да се получават финансови стимули. Когато по газоразпределителна газова мрежа се транспортират предимно възобновяеми горива, за инсталирането на газов котел може да се получат финансови стимули съгласно член 17, параграф 15. Компетентните органи в държавите членки трябва да осигурят наличието на инструмент за проверка, с помощта на който това може да се провери в момента на инсталирането.

За да може **автономните котли** да не се считат за „изгарящи изкопаеми горива“, е необходимо компетентните органи в държавите членки да изискват и да проверяват по стабилен и надежден начин дали модулът в действителност ще работи с възобновяеми горива **в момента на инсталирането и също така през целия му експлоатационен срок**, като се има предвид, че бенефициерът ще контролира горивото, използвано в автономния котел, през целия му експлоатационен срок.

Този мониторинг може да бъде част от редовните инспекции на отоплителните инсталации на място или от други видове инспекции на отоплителните инсталации, извършвани в държавите членки. При осъществяването му следва също така да се вземе предвид базата данни на ЕС за проследяване на течните и газообразните възобновяеми горива и рециклираните въглеродни горива ([11]).

Въз основа на заложения в член 17, параграф 15 принцип, че **не следва да се предоставят стимули за използването на изкопаеми горива в котли**, финансови стимули следва да се предоставят само за хибридни отоплителни инсталации със значителен дял на енергията от възобновяеми източници и само **пропорционално** на степента, в която възобновяемите източници се използват в хибридната отоплителна инсталация. В резултат на това за инсталирането на отоплителна инсталация, в която се използва 100 % енергия от възобновяеми източници, следва да се предоставят по-големи стимули, отколкото за инсталирането на хибридна отоплителна инсталация.

Когато определят „**хибридните отоплителни инсталации със значителен дял на енергията от възобновяеми източници**“, държавите членки трябва да гарантират, че частта от хибридната инсталация, в която се използва енергия от възобновяеми източници, като слънчева топлинна уредба или термопомпа, осигурява значителна част от произведената енергия (т.е. потребностите на сградата от отопление). Тази оценка трябва да се направи от компетентния орган и ще зависи от ситуацията. Това може да бъде хибридизация на място, добавена впоследствие, при която финансирането е необходимо само за компонентите, свързани с допълнителния топлогенератор, в който се използва енергия от възобновяеми източници, и/или за специфични устройства за управление, използвани за управляване на начина, по който технологиите на компонентите работят заедно. Друг случай са фабрично произведените хибридни отоплителни инсталации, които се пускат на пазара като хибриден продукт, където финансовият стимул може да покрие целия продукт, но следва да бъде пропорционален на дела на енергията от възобновяеми източници, използван в хибридната отоплителна инсталация.

([9]) Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

([10]) (Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 година за енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (преработен текст) (ОВ L 231, 20.9.2023 г., стр. 1).

([11]) В член 31а от Директивата за енергията от възобновяеми източници е предвидено, че в срок до 21 ноември 2024 г. Комисията трябва да гарантира създаването на база данни на ЕС, която позволява да се проследяват течните и газообразните възобновяеми горива и рециклираните въглеродни горива. С Делегиран регламент (ЕС) 2023/1184 на Комисията се установява методика на Съюза за определяне на подробни правила за производството на възобновяеми горива от небиологичен произход.

Държавите членки определят какъв дял на енергията от възобновяеми източници в хибридните отоплителни инсталации е „значителен“, като същевременно осигуряват това прилагането на понятието да има полезни последици и да е в духа на съображение 14. Тъй като крайната цел е постепенното премахване на използването на изкопаеми горива в котли, хибридните отоплителни инсталации следва да се стимулират единствено като преходно решение, ако съществува реалистична перспектива използването на изкопаеми горива в инсталацията да е преходно, като се избягва изпадането в зависимост от изкопаемите горива. За тази цел държавите членки следва да създадат система за наблюдение и съответствие, която е подходяща за целта в конкретния национален контекст. Държавите членки трябва да гарантират, че всяка национална мярка, по която се предоставят финансови стимули за такива хибридни инсталации, допринася ефективно за постигането на целите в областта на климата и енергетиката, както са определени в другото законодателство на ЕС ([12]), като вземат предвид също така по какъв начин въпросните цели ще бъдат постигнати чрез техните национални планове в областта на енергетиката и климата.

В този контекст е важно да се отбележи, че въпреки че член 17, параграф 15 не изключва възможността за предоставяне на финансови стимули за инсталиране на самостоятелни котли, изгарящи възобновяеми горива, такива финансови стимули могат да бъдат изключени по силата на член 7, параграф 2 от Регламента относно енергийното етикетиране ([13]). Тази разпоредба задължава държавите членки да насочват предоставяните от тях стимули **„към двата най-високи класа на енергийна ефективност, в които попадат най-значителен брой продукти“**, или към по-високи класове съгласно предвиденото в който и да е делегиран акт на ЕС относно енергийното етикетиране на въпросния продукт. Това означава, че за отоплителни топлоизточници с мощност до 70 kW, които са обхванати от енергийния етикет, държавите членки могат да стимулират само отоплителни топлоизточници в двата най-високи класа на енергийна ефективност, в които попадат най-значителен брой продукти ([14]). Въз основа на текущите налични данни самостоятелните котли не са в двата най-високи класа, в които попадат най-значителен брой продукти ([15]), и следователно не могат да бъдат насърчавани, независимо от това дали в тях се изгарят изкопаеми горива или възобновяеми горива. Хибридните котли и термопомпи могат да бъдат насърчавани, тъй като са по-ефективни и следователно фигурират в двата най-високи класа на енергийна ефективност, в които попадат най-значителен брой продукти, в рамките на техния етикет ([16]). Горепосочената разпоредба не се прилага за котли, специално проектирани за използване на газообразни или течни горива, произведени предимно от биомаса ([17]), тъй като по отношение на тях не се прилагат правилата на ЕС за енергийно етикетиране.

За котлите за твърдо гориво от биомаса има отделни разпоредби за енергийно етикетиране и адаптирана скала: тъй като те фигурират в двата най-високи класа, в които попадат най-значителен брой продукти, те могат да отговарят на условията за насърчаване ([18]), ([19]).

Начинът, по който е приложен член 7, параграф 2 от Регламента за енергийното етикетиране, ще бъде част от предстоящ доклад за оценка на Комисията, който трябва да бъде изготвен до август 2025 г., за да се предостави на Европейския парламент и на Съвета информация доколко ефективно Регламент (ЕС) 2017/1369 и приетите съгласно него актове са дали на потребителите възможност да избират по-ефективни продукти.

([12]) В това число Регламент (ЕС) 2021/1119 Европейски закон за климата, Регламент (ЕС) 2018/842 Регламент за разпределяне на усилията, Директива (ЕС) 2023/2413 Директива за енергията от възобновяеми източници и Директива (ЕС) 2023/1791 за енергийната ефективност.

([13]) Регламент (ЕС) 2017/1369 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2017 година за определяне на нормативна рамка за енергийно етикетиране и за отмяна на Директива 2010/30/ЕС (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 1).

([14]) Делегиран регламент (ЕС) № 811/2013 на Комисията от 18 февруари 2013 година за допълване на Директива 2010/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на енергийното етикетиране на отоплителни топлоизточници, комбинирани топлоизточници, комплекти от отоплителен топлоизточник, регулатор на температурата и слънчево съоръжение и комплекти от комбиниран топлоизточник, регулатор на температурата и слънчево съоръжение (ОВ L 239, 6.9.2013 г., стр. 1).

([15]) Вж. Европейския регистър за енергийно етикетиране на продуктите (EPREL). За списък на отоплителните топлоизточници и броя на моделите по клас и честотата по клас посетете публичния уебсайт на EPREL (europa.eu) и изберете „Разпределение на моделите по клас на енергийна ефективност“.

([16]) Хибридните котли са част от термопомпите/комплектите в обхвата на Делегиран регламент (ЕС) № 811/2013 на Комисията и поради това отговарят на условията за предоставяне на стимули.

([17]) В Директивата за енергията от възобновяеми източници „биомасата“ е определена като биоразградимата част на продукти, отпадъци и остатъци от биологичен произход от селското стопанство (включително растителни и животински вещества), от горското стопанство и свързаните с тях промишлености, включително рибното стопанство и аквакултурите, както и биоразградимата фракция на отпадъци, включително на промишлени и битови отпадъци от биологичен произход. Позоваването на „специално проектирани“ е от значение за котлите, които са проектирани да работят например със суров биогаз с висок дял на примесите.

([18]) Котлите за биомаса с мощност до 70 kW попадат в обхвата на Регламент (ЕС) 2015/1187 от 27 април 2015 г. за енергийното етикетиране на водогрейни котли на твърдо гориво и пакети от водогреен котел на твърдо гориво, допълнителни подгреватели, регулатори на температурата и слънчеви съоръжения.

([19]) Когато горива от биомаса се използват в инсталации, произвеждащи електроенергия, топлинна енергия и студ с обща номинална входяща топлинна мощност по-голяма или равна на 7,5 MW за твърдите горива от биомаса и по-голяма или равна на 2 MW за газообразните биогорива, следва да бъдат изпълнени критериите за устойчивост и за намаление на емисиите на парникови газове, определени в член 29 от Директивата за енергията от възобновяеми източници. В такива случаи е необходима проверка на съответствието с тези критерии в съответствие с правилата, определени в член 30 от посочената директива.

Когато се предоставят финансови стимули за котли, специално проектирани за използване на газообразни или течни горива, произведени предимно от биомаса, и за котли за (твърдо гориво от) биомаса, съответните органи следва да оценят по какъв начин насърчаването на такива котли може да повлияе на постигнатото от друго законодателство на ЕС, като свързаното със замърсяването на въздуха ([20]) или законодателството, свързано с емисиите на парникови газове от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство ([21]).

4.3. **Примери за финансови стимули, които не попадат в обхвата на член 17, параграф 15**

В настоящия раздел са представени примери за случаи, които не са обхванати от член 17, параграф 15, тъй като не отговарят на условията за финансови стимули за инсталирането на самостоятелни котли, изгарящи изкопаеми горива. Държавите членки могат да предоставят финансови стимули за такива инвестиции, при условие че стимулите са разработени в съответствие с правилата за държавните помощи ([22]), когато получателят на стимула е предприятие.

— Хибридни отоплителни инсталации със значителен дял на възобновяемите енергийни източници

  Както е посочено в съображение 14, продължава да е възможно да се предоставят финансови стимули за инсталиране на хибридни отоплителни инсталации със значителен дял на енергията от възобновяеми източници (като например комбиниране на котел със слънчева термална енергия или с термопомпа). Всички такива финансови стимули следва да бъдат пропорционални на степента на използване на възобновяеми енергийни източници в хибридната отоплителна инсталация.

— Всякакви допълнителни разходи, свързани с преминаването към използване на газове от възобновяеми източници в котела

  Тези разходи могат да бъдат свързани с модернизиране на разпределителната инсталация вътре в жилището, точката на свързване, хибридизация на място или допълнителни инвестиции в техническо приспособяване, с което се осигурява използването на енергия от възобновяеми източници в котела. Тези разходи могат да бъдат свързани например с допълнителни инвестиции в частите на отоплителната инсталация, които позволяват използването на 100 % енергия от възобновяеми източници.

— Стимули, несвързани с инсталирането

  Всякакви стимули, свързани с дейности, различни от инсталирането — например поддръжка, ремонт или извеждане от експлоатация на котли за изкопаеми горива, например чрез премии за бракуване — не са обхванати от разпоредбата за постепенно премахване на финансирането.

  Такива стимули могат да бъдат от значение за предотвратяване на спешни замени след повреда и осигуряване на ремонт или замяна на даден компонент. Те могат да включват например временно отдаване на котли под наем на потребители на енергия в райони със съществуващо или планирано централизирано топлоснабдяване и студоснабдяване.

  Друг пример, който е извън обхвата на тази разпоредба, са финансовите стимули за инсталиране на сградна автоматизация и системи за регулиране в отоплителни инсталации с енергоподаване от самостоятелни котли за изкопаеми горива.

— Мерки за справяне с ценовата достъпност на енергията

([20]) Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (ОВ L 344, 17.12.2016 г., стр. 1); Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 11.6.2008 г., стр. 1).

([21]) Регламент (ЕС) 2023/839 на Европейския парламент и на Съвета от 19 април 2023 година за изменение на Регламент (ЕС) 2018/841 по отношение на обхвата, опростяването на докладването и правилата за съответствие и определянето на целите на държавите членки за 2030 г., и на Регламент (ЕС) 2018/1999 по отношение на подобряването на мониторинга, докладването, проследяването на напредъка и прегледа (ОВ L 107, 21.4.2023 г., стр. 1).

([22]) Вж. бележка под линия 8. По-специално държавите членки, които предвиждат предоставянето на такива стимули като част от план за саниране, чиято цел е да се подобрят енергийните или екологичните характеристики на дадена сграда съгласно раздел 4.2 от Насоките относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката, трябва да уведомят Комисията и да изчакат нейната оценка, преди да създадат своите схеми за подпомагане.

Тези мерки може да включват подпомагане за потребителските цени, социални тарифи или подпомагане на доходите за отопление с изкопаеми горива. Уязвимите домакинства са тези, които страдат най-много от повишаващите се цени на изкопаемите горива. Публичната подкрепа не следва да ги прави зависими от използването на изкопаеми горива в бъдеще. Ето защо горепосочените мерки следва да продължат да са добре насочени, да са временни и да допълват структурните мерки, които също са насочени към справяне с първопричините за енергийната бедност, в съответствие с препоръката на Комисията относно енергийната бедност ([23]). При всички мерки, финансирани от Социалния фонд за климата, трябва да се спазват правилата, свързани с прякото подпомагане на доходите съгласно Регламента за Социалния фонд за климата ([24]).

Вместо да използват финансови стимули за насърчаване на замяната на котли за изкопаеми горива с нови котли за изкопаеми горива, държавите членки следва да подкрепят ремонта на съществуващите котли и/или да предоставят временни решения за отопление (например лизинг на котли), съчетани с по-високи равнища на подкрепа за уязвимите домакинства за отоплителни инсталации, различни от самостоятелни котли, изгарящи изкопаеми горива (като отоплителни инсталации на основата на енергия от възобновяеми източници или хибридни инсталации със значителен дял на енергията от възобновяеми източници).

— Стимули, несвързани с котлите

Уреди, които не попадат в обхвата на определението за котли — като печки или микроагрегати за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия — не попадат в обхвата на постепенното премахване на финансовите стимули за самостоятелни котли, изгарящи изкопаеми горива.

Независимо от това, в по-широк контекст и в духа на разпоредбата за постепенно премахване на финансовите стимули за самостоятелните котли съгласно настоящите насоки, държавите членки биват по-скоро насърчавани да стимулират преминаването на всички инсталации за топлоснабдяване и студоснабдяване, използващи изкопаеми горива, към възобновяеми горива.

По-специално в член 13, параграф 6, четвърта алинея от преработената ДЕХС се предвижда, че „[д]ържавите членки могат да предоставят нови стимули и финансиране, за да се насърчи преминаването от отоплителни и охладителни инсталации, използващи изкопаеми горива, към отоплителни и охладителни инсталации, които не използват изкопаеми горива“.

— Изплащане на стимули, предоставени и съобщени на отделния бенефициер преди 1 януари 2025 г.

Ако решение за предоставяне на финансов стимул вече е взето от публичен орган и е съобщено на отделния бенефициер преди 1 януари 2025 г., оправданите правни очаквания са били създадени преди тази дата и действителното изплащане на такива финансови стимули може да се извърши след тази дата.

4.4. **Изключения**

В член 17, параграф 15 е предвидено **изключение** от забраната за финансови стимули за инсталирането на самостоятелни котли, изгарящи изкопаеми горива, след 1 януари 2025 г., ако инвестиционните стимули удовлетворяват **едновременно две условия**:

1) Да са финансирани по линия на:

— Механизма за възстановяване и устойчивост ([25]).

— Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд, единствено когато се прилагат разпоредбите на член 7, параграф 1, буква з), подточка i), трето тире от Регламент (ЕС) 2021/1058 ([26]). С тази разпоредба се позволяват инвестиции в котли и отоплителни инсталации, работещи с природен газ, в жилища и сгради, заместващи инсталации, работещи с въглища, торф, лигнитни въглища или нефтени шисти.

([23]) Препоръка (ЕС) 2023/2407 на Комисията от 20 октомври 2023 година относно енергийната бедност (ОВ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

([24]) Регламент (ЕС) 2023/955 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 година за създаване на Социален фонд за климата и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1060 (ОВ L 130, 16.5.2023 г., стр. 1).

([25]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

([26]) Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 60).

— член 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 ([27]), в който се посочват инвестициите за развитие на селските райони.

и

2) Да са избрани за инвестиции преди 2025 г.

В този контекст, когато финансовите стимули за котли са част от национални или регионални програми по гореспоменатите фондове на ЕС, **приети преди 1 януари 2025 г.**, те се считат за „избрани за инвестиции“ преди тази дата.

Например по отношение на ЕФРР и Кохезионния фонд това изключение се отнася за инвестиции в котли, работещи с природен газ, които са част от национална или регионална програма по политиката на сближаване за периода 2021—2027 г., приета преди 1 януари 2025 г., допустима за подпомагане по ЕФРР и/или Кохезионния фонд в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета ([28]).

По отношение на Механизма за възстановяване и устойчивост това изключение се отнася за инвестиции, които са част от национален план за възстановяване и устойчивост, приет с решение за изпълнение на Съвета.

По отношение на инвестициите за развитие на селските райони съгласно стратегическите планове по ОСП това изключение се отнася за инвестиции, които са част от националните стратегически планове по ОСП, одобрени от Комисията.

Целта на изключението е да се позволи приключването на всички инвестиции, както са били договорени (в програми, планове и техните изменения) преди 1 януари 2025 г., независимо кога е публикувана поканата за кандидатстване с проекти и кога са били предприети всички последващи стъпки.

5. **ПРЕДСТОЯЩИ НАСОКИ ОТ ЗНАЧЕНИЕ**

Комисията ще разработи насоки относно новите и съществено изменените разпоредби на преработената ДЕХС с оглед на крайния срок за транспонирането ѝ. Това включва насоки във връзка с определението на котел за изкопаеми горива, в съответствие със задължението по член 13, параграф 8 от преработената ДЕХС.

([27]) Регламент(ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ L 435, 6.12.2021 г., стр. 1).

([28]) Вж. допълнителни насоки в QA00313.